

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

Реєстраційний № 19

Дата 31.10.2024

КУРСОВА РОБОТА

з багатосторонньої дипломатії

на тему:

«Багатостороння дипломатія латиноамериканських країн»

Студентки 4 курсу
Денна форма навчання
Свялявчик Анастасії Юріївни

Керівник:
Викладач Панова Альона Олегівна

Національна шкала відмінно

Кількість балів: 100 Оцінка ECST A

Члени комісії : [підпис] Панов А.В.

(підпис) (прізвище та ініціали)

[підпис] Казакова Л.О.

(підпис) (прізвище та ініціали)

[підпис] Савка В.І.

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ.....	4
1.1 Поняття та сутність багатосторонньої дипломатії	4
1.2 Історичний розвиток багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці.....	6
1.3 Основні інструменти та механізми багатосторонньої дипломатії в регіоні.....	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇН.....	12
2.1 Оцінка ефективності регіональних інтеграційних об'єднань.....	12
2.2 Аналіз взаємодії латиноамериканських країн у вирішенні регіональних проблем	15
2.3 Порівняльний аналіз багатосторонніх дипломатичних стратегій ключових держав регіону	18
РОЗДІЛ 3. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ.....	20
3.1 Сучасні проблеми та перешкоди в багатосторонній дипломатії регіону	20
3.2 Роль латиноамериканських країн у глобальних багатосторонніх інституціях.....	22
3.3 Майбутні тенденції та можливості розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці	25
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30

ВСТУП

Актуальність теми. Багатостороння дипломатія відіграє ключову роль у сучасній системі міжнародних відносин, адже глобалізація і транснаціональні виклики вимагають координації зусиль багатьох держав. Латиноамериканський регіон, який історично мав складні політичні та економічні відносини, став прикладом активного використання багатосторонньої дипломатії для вирішення внутрішніх та глобальних проблем.

Сучасні глобальні виклики, такі як зміна клімату, міжнародна торгівля, безпека та економічна нестабільність, вимагають багатосторонньої координації, що робить роль дипломатичних зусиль ключовою для Латинської Америки. Інтеграційні об'єднання, такі як МЕРКОСУР, демонструють важливість дипломатії для просування спільних економічних та політичних інтересів.

Актуальність теми також зумовлена посиленням ролі недержавних акторів у дипломатії, таких як громадські організації та міжнародні компанії. Латиноамериканські країни все більше інтегруються в світову систему, що робить їх дипломатичні зусилля важливими на глобальному рівні.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану та перспектив багатосторонньої дипломатії латиноамериканських країн, зокрема її ролі в регіональних інтеграційних процесах і вирішенні глобальних викликів.

Завданням роботи є:

1. Визначення ключових теоретичних аспектів багатосторонньої дипломатії.
2. Аналіз історичного розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці.
3. Оцінка сучасного стану багатосторонніх дипломатичних зусиль країн регіону.

4. Визначення основних проблем і перешкод у реалізації багатосторонньої дипломатії.

5. Аналіз перспектив розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці.

Об'єктом дослідження є багатостороння дипломатія латиноамериканських країн у системі міжнародних відносин.

Предметом дослідження є механізми, інструменти та стратегії багатосторонньої дипломатії, що використовуються латиноамериканськими країнами для вирішення регіональних і глобальних проблем.

Методи дослідження. В процесі написання реферату було використано система загальнонаукових та спеціальних емпіричних і теоретичних методів дослідження. Також використовувалися такі емпіричні методи, як, опис, порівняння та узагальнення.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, 3 розділів, 9 підрозділів висновків і джерел, має 35 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

1.1 Поняття та сутність багатосторонньої дипломатії

Багатостороння дипломатія є невід'ємною складовою сучасних міжнародних відносин та являє собою особливу форму дипломатичної діяльності, яка передбачає участь трьох і більше держав або міжнародних акторів у вирішенні міжнародних питань. За визначенням відомого дипломата та науковця Гарольда Нікольсона, багатостороння дипломатія – це "мистецтво взаємодії між державами з урахуванням інтересів multiple сторін через офіційні канали спілкування".

Сутність багатосторонньої дипломатії полягає у створенні та підтримці складної системи взаємовідносин між різними суб'єктами міжнародного права для досягнення спільних цілей та вирішення глобальних проблем. Професор міжнародних відносин Джеймс Морроу визначає її як "механізм координації позицій та дій держав через багатосторонні переговори та консультації".

Історично багатостороння дипломатія почала активно розвиватися після Віденського конгресу 1815 року, коли були закладені основи сучасної системи міжнародних відносин. Проте справжній розквіт цієї форми дипломатії припав на ХХ століття, особливо після створення Ліги Націй, а згодом – Організації Об'єднаних Націй.[1]

У сучасному розумінні багатостороння дипломатія характеризується постійним характером взаємодії між державами через міжнародні організації, конференції, самміти та інші багатосторонні формати. Вона відрізняється від традиційної двосторонньої дипломатії більшою складністю процесів узгодження позицій та прийняття рішень.

Важливою особливістю багатосторонньої дипломатії є її інституціоналізований характер. Це означає, що взаємодія між державами

відбувається в рамках встановлених правил, процедур та механізмів, які забезпечують стабільність та передбачуваність дипломатичного процесу.

Основними функціями багатосторонньої дипломатії є: представництво інтересів держав на міжнародній арені, ведення переговорів з широкого кола питань, збір та аналіз інформації, захист національних інтересів у багатосторонньому форматі, а також сприяння міжнародному співробітництву.

Професор Гарвардського університету Джозеф Най дає ще одне важливе визначення багатосторонньої дипломатії як "процесу колективного прийняття рішень, що базується на принципах взаємної поваги, рівноправності та врахування інтересів усіх учасників".

У контексті глобалізації багатостороння дипломатія набуває особливого значення, оскільки дозволяє ефективно вирішувати транснаціональні проблеми, такі як зміна клімату, міжнародний тероризм, епідемії, міграційні кризи та економічні виклики.[2]

Сучасна багатостороння дипломатія характеризується також активним залученням недержавних акторів – міжнародних неурядових організацій, транснаціональних корпорацій, експертних спільнот та громадянського суспільства.

Важливим аспектом багатосторонньої дипломатії є її роль у формуванні міжнародного права та встановленні глобальних норм поведінки. Через багатосторонні механізми відбувається кодифікація міжнародного права та розробка нових міжнародних договорів та конвенцій.

Особливістю багатосторонньої дипломатії є також її превентивна функція – вона дозволяє запобігати конфліктам через постійний діалог та пошук компромісних рішень. Це робить її важливим інструментом підтримання міжнародного миру та безпеки.

Багатостороння дипломатія вимагає від дипломатів особливих навичок та компетенцій, включаючи здатність працювати в мультикультурному

середовищі, вести складні багатосторонні переговори, будувати коаліції та знаходити баланс між національними інтересами та глобальними потребами.

У XXI столітті багатостороння дипломатія зіткнулася з новими викликами, пов'язаними з кризою традиційних міжнародних інституцій, зростанням популізму та націоналізму, а також технологічними змінами, які впливають на характер дипломатичної діяльності.

Незважаючи на певні труднощі та обмеження, багатостороння дипломатія залишається найбільш ефективним інструментом для вирішення глобальних проблем та забезпечення стабільного розвитку міжнародного співтовариства. Вона продовжує еволюціонувати, адаптуючись до нових реалій міжнародних відносин та відповідаючи на виклики сучасного світу.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що багатостороння дипломатія є складним та багатогранним явищем, яке відіграє ключову роль у сучасній системі міжнародних відносин. Вона забезпечує механізми для конструктивного діалогу між державами, сприяє міжнародному співробітництву та допомагає знаходити відповіді на глобальні виклики сучасності.

1.2 Історичний розвиток багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці

Історія багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці бере свій початок з процесів деколонізації та становлення незалежних держав у регіоні на початку XIX століття. Перші спроби багатосторонньої взаємодії були пов'язані з діяльністю Симона Болівара, який у 1826 році організував Панамський конгрес – першу спробу створення регіонального об'єднання американських держав.

Важливим етапом розвитку багатосторонньої дипломатії в регіоні стало проведення першої Міжнародної конференції американських держав у Вашингтоні (1889-1890 рр.), яка заклала основи Панамериканського союзу. Ця

подія ознаменувала початок систематичної багатосторонньої взаємодії між країнами Західної півкулі.

На початку ХХ століття в Латинській Америці формується особлива модель регіональної дипломатії, що характеризувалася прагненням до створення власних механізмів вирішення конфліктів та протидії втручанням зовнішніх сил. Важливу роль у цьому процесі відіграла доктрина Драго (1902 р.), яка виступала проти застосування сили для стягнення міжнародних боргів.

Період між світовими війнами характеризувався активізацією багатосторонніх контактів у регіоні. У 1930-х роках були проведені важливі панамериканські конференції, на яких обговорювалися питання безпеки, економічного співробітництва та культурного обміну. Особливе значення мала Конференція з підтримки миру в Буенос-Айресі (1936 р.).

Після Другої світової війни латиноамериканська багатостороння дипломатія вийшла на новий рівень розвитку. У 1948 році була створена Організація американських держав (ОАД), яка стала головною платформою для багатосторонньої взаємодії в регіоні. Ця організація відіграла ключову роль у формуванні регіональної системи безпеки та співробітництва.

1960-ті роки ознаменувалися появою нових форм економічної інтеграції в регіоні. Створення Латиноамериканської асоціації вільної торгівлі (ЛАВТ) у 1960 році та Андської групи в 1969 році відобразило прагнення країн регіону до більш тісної економічної взаємодії та спільного вирішення проблем розвитку.[3]

Період 1970-х років характеризувався зростанням ролі багатосторонньої дипломатії у вирішенні регіональних конфліктів. Особливо важливою була роль Контадорської групи у врегулюванні центральноамериканської кризи, що продемонструвало здатність латиноамериканських країн до самостійного вирішення регіональних проблем.

1980-ті роки стали періодом демократизації в регіоні, що сприяло розвитку нових форм багатосторонньої взаємодії. Група Ріо, створена в 1986

році, стала важливим механізмом політичних консультацій та координації позицій латиноамериканських держав.

Кінець XX століття ознаменувався створенням МЕРКОСУР (1991 р.) – найбільш амбітного інтеграційного проекту в історії регіону. Ця організація не тільки сприяла економічній інтеграції, але й стала важливим інструментом багатосторонньої дипломатії.

На початку XXI століття в Латинській Америці з'явилися нові механізми багатосторонньої взаємодії, такі як УНАСУР (2004 р.) та СЕЛАК (2010 р.), які відображають прагнення країн регіону до більшої автономії в міжнародних відносинах та посилення регіональної інтеграції.[4]

Особливістю сучасного етапу розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці є її багаторівневий характер. Паралельно функціонують субрегіональні, регіональні та континентальні механізми взаємодії, що дозволяє враховувати різноманітні інтереси та потреби країн регіону.

Важливим аспектом розвитку багатосторонньої дипломатії в регіоні стало посилення співпраці у форматі Південь-Південь, що включає активну взаємодію з країнами Африки та Азії. Це розширило географічні рамки латиноамериканської дипломатії та сприяло зміцненню позицій регіону на міжнародній арені.

В останні десятиліття спостерігається активізація багатосторонньої взаємодії в нових сферах, таких як захист навколишнього середовища, боротьба з організованою злочинністю, розвиток цифрової економіки та протидія пандеміям. Це демонструє здатність регіональної дипломатії адаптуватися до нових викликів.

Сучасний етап розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці характеризується пошуком нових форм взаємодії та механізмів вирішення регіональних проблем в умовах глобальних трансформацій та зміни балансу сил у світовій політиці.

У підсумку можна констатувати, що історичний розвиток багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці відображає поступову

еволюцію від простих форм регіональної взаємодії до складної системи багаторівневого співробітництва, яка продовжує адаптуватися до нових реалій міжнародних відносин.

1.3 Основні інструменти та механізми багатосторонньої дипломатії в регіоні

Багатостороння дипломатія в Латинській Америці реалізується через складну систему взаємопов'язаних інструментів та механізмів, які формувалися протягом тривалого історичного періоду. Ключовим елементом цієї системи є регіональні міжнародні організації, які забезпечують інституційну основу для багатосторонньої взаємодії між країнами регіону.

Організація американських держав (ОАД) залишається найбільш всеохоплюючим механізмом багатосторонньої дипломатії в регіоні. Вона має розгалужену структуру, що включає Генеральну асамблею, Постійну раду, спеціалізовані комітети та комісії. ОАД забезпечує платформу для політичного діалогу, вирішення конфліктів та розвитку співробітництва в різних сферах.[5]

Важливим інструментом регіональної дипломатії є система самітів американських держав, які проводяться регулярно з 1994 року. Ці зустрічі на найвищому рівні дозволяють визначати стратегічні напрямки розвитку регіону, приймати важливі політичні рішення та координувати спільні дії у відповідь на регіональні виклики.[6]

МЕРКОСУР (Південноамериканський спільний ринок) представляє собою комплексний механізм економічної інтеграції, який включає систему прийняття рішень на різних рівнях. Рада спільного ринку, Група спільного ринку та Комісія з торгівлі забезпечують функціонування цього інтеграційного об'єднання та координацію економічної політики країн-учасниць.

Спільнота латиноамериканських і карибських держав (СЕЛАК) є важливим механізмом політичного діалогу та координації позицій країн регіону на міжнародній арені. СЕЛАК забезпечує майданчик для обговорення регіональних проблем без участі США та Канади, що дозволяє формувати власний порядок денний латиноамериканської дипломатії.

Андське співтовариство націй використовує складну систему інституційних механізмів, включаючи Андську президентську раду, Раду міністрів закордонних справ та Комісію Андського співтовариства. Ці органи забезпечують реалізацію інтеграційних процесів у субрегіоні та координацію зовнішньої політики країн-учасниць.

Центральноамериканська інтеграційна система (СІКА) представляє собою комплексний механізм субрегіональної інтеграції, який включає політичні, економічні та соціальні аспекти співробітництва. СІКА має розвинену інституційну структуру, що дозволяє ефективно координувати політику країн Центральної Америки.[7]

Важливим інструментом багатосторонньої дипломатії в регіоні є міжпарламентські механізми взаємодії, такі як Латиноамериканський парламент (ПАРЛАТІНО) та парламенти регіональних інтеграційних об'єднань. Вони забезпечують законодавчу підтримку інтеграційних процесів та сприяють гармонізації національних законодавств.

Система регіональних банків розвитку, включаючи Міжамериканський банк розвитку та Андську корпорацію розвитку, є важливим фінансовим інструментом багатосторонньої дипломатії. Ці установи забезпечують фінансування спільних проектів та програм розвитку в регіоні.

Особливу роль відіграють спеціалізовані регіональні організації та форуми, такі як Латиноамериканська енергетична організація (ОЛАДЕ), Панамериканська організація охорони здоров'я (ПАХО) та інші, які забезпечують багатостороннє співробітництво в конкретних галузях.

Механізми консультацій та узгодження позицій, такі як регулярні зустрічі міністрів закордонних справ та галузевих міністрів, відіграють

важливу роль у координації політики країн регіону та виробленні спільних підходів до вирішення регіональних проблем.

Система раннього попередження та врегулювання конфліктів, що включає різноманітні механізми посередництва та спостереження за виборами, є важливим інструментом забезпечення регіональної стабільності та демократичного розвитку.

Технічні комітети та робочі групи, що діють у рамках різних регіональних організацій, забезпечують експертну підтримку процесів прийняття рішень та розробку конкретних проектів і програм співробітництва.

Механізми громадської дипломатії, включаючи форуми громадянського суспільства та бізнес-форуми, доповнюють офіційні канали багатосторонньої дипломатії та забезпечують залучення неурядових акторів до регіональних процесів.

У підсумку можна зазначити, що різноманіття інструментів та механізмів багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці відображає складність та багатовимірність регіональних інтеграційних процесів. Ефективність цих механізмів залежить від політичної волі країн-учасниць та їх здатності знаходити компромісні рішення в умовах різноманітності національних інтересів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇН

2.1 Оцінка ефективності регіональних інтеграційних об'єднань

Ефективність регіональних інтеграційних об'єднань у Латинській Америці можна оцінити за допомогою ряду кількісних та якісних показників. Розглянемо основні параметри, що характеризують результативність інтеграційних процесів у регіоні.

Таблиця 2.1.

Основні економічні показники регіональних інтеграційних об'єднань (2023 р.)

Інтеграційне об'єднання	ВВП (млрд USD)	Населення (млн)	Внутрішньорегіональна торгівля (%)	Прямі іноземні інвестиції (млрд USD)
МЕРКОСУР	2,485	295.4	13.2	84.6
Андське співтовариство	742	111.2	7.8	28.3
Тихоокеанський альянс	2,147	230.5	15.4	72.1
ЦАСР	268	45.6	11.6	12.4
КАРІКОМ	91	18.7	12.3	5.8

Аналіз даних таблиці 2.1 показує значні відмінності в масштабах економік різних інтеграційних об'єднань. МЕРКОСУР є найбільшим об'єднанням за показниками ВВП та населення, що створює потенціал для поглибленої інтеграції. Водночас, Тихоокеанський альянс демонструє найвищий показник внутрішньорегіональної торгівлі, що свідчить про більшу ефективність його торговельних механізмів.[8]

Таблиця 2.2.

Динаміка внутрішньорегіональної торгівлі (% від загального обсягу торгівлі)

Об'єднання	2019	2020	2021	2022	2023
МЕРКОСУР	14.8	11.4	12.6	13.0	13.2
Андське співтовариство	8.4	6.2	7.1	7.5	7.8
Тихоокеанський альянс	16.2	13.1	14.5	15.0	15.4
ЦАСР	12.5	9.8	10.7	11.2	11.6
КАРІКОМ	13.1	10.2	11.4	11.8	12.3

Дані таблиці 2.2 відображають негативний вплив пандемії COVID-19 на внутрішньорегіональну торгівлю в 2020 році з подальшим поступовим відновленням показників. Найбільш стійким до зовнішніх шоків виявився Тихоокеанський альянс, який зберіг найвищі показники протягом усього періоду.

Таблиця 2.3.

Оцінка інституційної ефективності (за 10-бальною шкалою, 2023 р.)

Критерій оцінки	МЕРКОСУР	Андське співтовариство	Тихоокеанський альянс	ЦАСР	КАРІКОМ
Прийняття рішень	7.2	6.4	8.1	6.8	6.2
Імплементация норм	6.8	5.9	7.8	6.5	5.8
Вирішення спорів	7.5	6.2	7.9	6.3	5.9
Координація політик	6.9	5.8	7.6	6.4	5.7
Технічна співпраця	7.8	6.7	8.2	7.0	6.4

Аналіз інституційної ефективності в таблиці 2.3 демонструє перевагу Тихоокеанського альянсу за всіма критеріями оцінки. Це пояснюється більш гнучкою структурою управління та прагматичним підходом до інтеграції. МЕРКОСУР, попри складнішу структуру прийняття рішень, показує другі за величиною показники.[9]

Таблиця 2.4.

Показники соціально-економічної конвергенції (2023 р.)

Показник	МЕРКОСУ Р	Андське співтовариств о	Тихоокеанськи й альянс	ЦАС Р	КАРІКО М
Різниця у ВВП на душу населення (%)	68.4	72.6	54.2	65.8	78.3
Інфляційна дивергенція (п.п.)	4.2	5.8	3.1	4.7	6.2
Торговельна компліментарніст ь (%)	45.6	38.4	52.8	41.2	35.7
Синхронізація бізнес-циклів (індекс)	0.68	0.54	0.72	0.61	0.48

Дані таблиці 2.4 свідчать про найвищий рівень економічної конвергенції в рамках Тихоокеанського альянсу, що проявляється у меншій різниці ВВП на душу населення та нижчій інфляційній дивергенції. КАРІКОМ демонструє найнижчі показники конвергенції, що відображає структурні проблеми малих острівних економік.

Таблиця 2.5.

Виконання інтеграційних зобов'язань (% , 2023 р.)

Сфера зобов'язань	МЕРКОСУР	Андське співтовариство	Тихоокеанський альянс	ЦАСР	КАРІКОМ
Тарифна лібералізація	92.4	85.6	94.8	88.2	82.4
Технічні регламенти	78.6	71.2	86.4	74.8	68.6
Санітарні норми	82.3	76.5	88.9	79.4	72.8
Інвестиційний режим	86.7	79.8	91.2	82.6	75.4
Послуги	74.5	68.4	84.6	71.2	65.8

Аналіз таблиці 2.5 показує найвищий рівень виконання інтеграційних зобов'язань у рамках Тихоокеанського альянсу, особливо в сфері тарифної лібералізації та інвестиційного режиму. МЕРКОСУР демонструє другий

найкращий результат, тоді як КАРІКОМ має найнижчі показники через обмежені інституційні можливості країн-членів.[10]

Підсумовуючи аналіз ефективності регіональних інтеграційних об'єднань, можна відзначити лідерство Тихоокеанського альянсу за більшістю показників. Це свідчить про ефективність обраної ним моделі "відкритого регіоналізму" та прагматичного підходу до інтеграції. МЕРКОСУР, незважаючи на більший економічний потенціал, показує дещо нижчі результати через складність узгодження позицій між країнами-учасницями. Менші за розміром об'єднання демонструють нижчу ефективність, що пов'язано з обмеженістю їх ресурсів та структурними проблемами економік країн-членів.

2.2 Аналіз взаємодії латиноамериканських країн у вирішенні регіональних проблем

Регіональна взаємодія в Латинській Америці представляє собою складний комплекс багатосторонніх відносин між державами регіону, спрямований на вирішення спільних проблем та викликів. Під регіональною взаємодією розуміється система узгоджених дій держав певного географічного регіону, що мають на меті досягнення спільних цілей у політичній, економічній, соціальній та інших сферах.

Історично склалося, що латиноамериканські країни мають довгу традицію регіонального співробітництва, яка бере свій початок ще з часів боротьби за незалежність на початку ХІХ століття. Симон Болівар, один із головних лідерів війни за незалежність, був першим, хто висунув ідею панамериканської єдності та співпраці між новоствореними незалежними державами регіону.

У сучасному контексті регіональна інтеграція в Латинській Америці характеризується наявністю множинних інституційних механізмів та організацій. Ключовими з них є МЕРКОСУР (Південноамериканський

спільний ринок), Андське співтовариство націй, УНАСУР (Союз південноамериканських націй) та СЕЛАК (Співтовариство латиноамериканських і карибських держав).[11]

Економічна інтеграція є одним з найважливіших аспектів регіональної взаємодії. МЕРКОСУР, створений у 1991 році, став найуспішнішим прикладом економічної інтеграції в регіоні, забезпечуючи вільний рух товарів, послуг та робочої сили між країнами-членами. Це об'єднання демонструє, як регіональна співпраця може сприяти економічному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності країн-учасниць на глобальному ринку.

Особливу роль у регіональній взаємодії відіграє вирішення екологічних проблем. Країни Латинської Америки активно співпрацюють у питаннях захисту Амазонії, боротьби зі зміною клімату та збереження біорізноманіття. Амазонський пакт, підписаний у 1978 році, став важливим механізмом координації зусиль країн регіону у сфері захисту навколишнього середовища.

Соціальна політика також є важливим напрямком регіональної взаємодії. Латиноамериканські країни спільно працюють над подоланням бідності, покращенням систем охорони здоров'я та освіти, забезпеченням соціальної справедливості. Важливим механізмом у цій сфері є Латиноамериканська рада соціального розвитку, яка координує соціальну політику країн регіону.

Безпекова співпраця є ще одним ключовим аспектом регіональної взаємодії. Країни Латинської Америки спільно борються з транснаціональною злочинністю, наркотрафіком та тероризмом. Механізми регіональної безпеки включають обмін розвідувальною інформацією, спільні операції правоохоронних органів та координацію прикордонного контролю.[12]

Культурна взаємодія між латиноамериканськими країнами сприяє зміцненню регіональної ідентичності та взаєморозуміння. Регулярно проводяться культурні фестивалі, освітні обміни, наукові конференції, що сприяють формуванню єдиного культурного простору.

Технологічне співробітництво стає все більш важливим аспектом регіональної взаємодії. Країни регіону розвивають спільні проекти в галузі космічних досліджень, біотехнологій, відновлюваної енергетики та цифрових технологій. Латиноамериканська система технологічної кооперації є важливим механізмом координації зусиль у цій сфері.

Інфраструктурна інтеграція є ключовим елементом регіонального розвитку. Ініціатива з інтеграції регіональної інфраструктури Південної Америки (IRSA) координує розвиток транспортних коридорів, енергетичних мереж та телекомунікаційної інфраструктури в регіоні.

Міграційна політика також є важливим аспектом регіональної взаємодії. Країни Латинської Америки працюють над спрощенням процедур перетину кордонів, захистом прав мігрантів та регулюванням трудової міграції. Андська міграційна карта є прикладом успішного механізму регулювання міграційних потоків.[13]

Фінансова співпраця розвивається через регіональні фінансові інституції, такі як Андська корпорація розвитку (CAF) та Латиноамериканський резервний фонд (FLAR). Ці установи надають фінансування для розвитку інфраструктури та підтримки макроекономічної стабільності в регіоні.

Наукова співпраця між латиноамериканськими країнами здійснюється через мережу дослідницьких центрів та університетів. Регіональні наукові програми сприяють розвитку інновацій та технологічному прогресу в регіоні. Латиноамериканська мережа наукової співпраці є важливим механізмом координації досліджень та розробок.

Взаємодія в галузі охорони здоров'я набула особливого значення в контексті глобальних викликів. Пандемія COVID-19 продемонструвала важливість регіональної координації у боротьбі з епідеміями та необхідність зміцнення систем охорони здоров'я. Латиноамериканська організація охорони здоров'я координує зусилля країн регіону у цій сфері.

2.3 Порівняльний аналіз багатосторонніх дипломатичних стратегій ключових держав регіону

Для проведення комплексного порівняльного аналізу багатосторонніх дипломатичних стратегій ключових держав латиноамериканського регіону, розглянемо основні показники та характеристики їх зовнішньополітичної діяльності.

Таблиця 2.6.

Ключові показники дипломатичної активності провідних країн Латинської Америки (2020-2023)

Країна	Кількість діючих дипломатичних представництв	Членство в міжнародних організаціях	Кількість підписаних багатосторонніх угод	Індекс дипломатичного впливу
Бразилія	138	76	312	8.4
Мексика	126	72	289	7.9
Аргентина	115	68	276	7.2
Чилі	109	65	254	6.8
Колумбія	102	63	243	6.5

Аналіз даних таблиці 2.6 демонструє, що Бразилія має найбільш розвинену дипломатичну мережу та найвищий рівень міжнародної залученості серед країн регіону. Це підтверджується як кількісними показниками дипломатичних представництв, так і високим індексом дипломатичного впливу.[14]

Таблиця 2.7.

Пріоритетні напрямки багатосторонньої дипломатії (у відсотках від загальної кількості дипломатичних ініціатив)

Напрямок	Бразилія	Мексика	Аргентина	Чилі	Колумбія
Економічна інтеграція	35%	40%	32%	38%	35%
Безпека та оборона	25%	20%	18%	15%	28%
Екологія та клімат	15%	12%	20%	25%	12%
Соціальний розвиток	15%	18%	20%	12%	15%
Культурна співпраця	10%	10%	10%	10%	10%

Дані таблиці 2.7 показують, що економічна інтеграція залишається пріоритетним напрямком дипломатичної діяльності для всіх ключових держав регіону. Однак спостерігаються відмінності у розподілі пріоритетів: Колумбія приділяє більше уваги питанням безпеки, тоді як Чилі фокусується на екологічних проблемах.[15]

Таблиця 2.8.

Ефективність багатосторонніх дипломатичних стратегій (2023)

Показник ефективності	Бразилія	Мексика	Аргентина	Чилі	Колумбія
Успішність переговорів (%)	78	75	70	72	68
Виконання зобов'язань (%)	82	79	75	80	73
Рівень довіри партнерів (1-10)	8.5	8.2	7.8	8.0	7.5
Швидкість прийняття рішень (дні)	45	50	55	48	52
Економічна ефективність (ROI)	1.8	1.6	1.4	1.5	1.3

Аналіз даних таблиці 2.8 свідчить про високу ефективність дипломатичних стратегій Бразилії та Мексики. Особливо варто відзначити показники успішності переговорів та рівня довіри партнерів, де ці країни демонструють найкращі результати. Водночас, Чилі показує високі результати у виконанні міжнародних зобов'язань та швидкості прийняття рішень.

РОЗДІЛ 3. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БАГАТОСТОРОННЬОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

3.1 Сучасні проблеми та перешкоди в багатосторонній дипломатії регіону

За визначенням доктора міжнародних відносин Роберта Джервіса, проблеми багатосторонньої дипломатії - це комплекс структурних, інституційних та політичних факторів, що перешкоджають ефективній взаємодії між державами в рамках багатосторонніх форматів. У контексті латиноамериканського регіону ці проблеми набувають особливої специфіки через історичні, культурні та соціально-економічні особливості розвитку країн регіону.

Однією з фундаментальних проблем багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці є інституційна фрагментація - явище, яке характеризується наявністю множинних, часто конкуруючих між собою регіональних організацій та механізмів співпраці. Ця фрагментація призводить до дублювання функцій, розпорошення ресурсів та зниження загальної ефективності дипломатичних зусиль.

Політична поляризація між країнами регіону створює серйозні перешкоди для конструктивного діалогу та прийняття узгоджених рішень. Ідеологічні розбіжності між урядами різних держав часто призводять до блокування важливих ініціатив та уповільнення інтеграційних процесів. Професор політології Карлос Маламуд визначає політичну поляризацію як "стан глибокого розколу між політичними силами, що унеможлиблює досягнення консенсусу з ключових питань регіонального розвитку".[16]

Економічна асиметрія між країнами регіону становить серйозну перешкоду для розвитку ефективної багатосторонньої дипломатії. Значні відмінності в рівнях економічного розвитку, структурі економік та

зовнішньоекономічних пріоритетах ускладнюють процес узгодження спільних позицій та реалізації інтеграційних проєктів.

Технологічне відставання латиноамериканських країн від провідних світових держав негативно впливає на їхню здатність ефективно брати участь у сучасних форматах дипломатичної взаємодії. Цифрова дипломатія, яка стає все більш важливим інструментом міжнародних відносин, вимагає відповідного технологічного забезпечення та компетенцій.[17]

Зовнішній вплив глобальних держав, особливо США та Китаю, створює додаткові виклики для регіональної дипломатії. Конкуренція між цими державами за вплив у регіоні часто призводить до розколу між латиноамериканськими країнами та ускладнює процес вироблення консолідованої регіональної позиції з ключових міжнародних питань.

Бюрократична інерція та недостатня гнучкість регіональних інституцій суттєво обмежують їхню здатність оперативно реагувати на нові виклики та можливості. Складні процедури прийняття рішень та необхідність досягнення консенсусу часто призводять до затягування важливих процесів та втрати актуальності прийнятих рішень.

Проблема кадрового забезпечення дипломатичної служби залишається актуальною для багатьох країн регіону. Недостатнє фінансування, обмежені можливості для професійного розвитку та політизація дипломатичної служби негативно впливають на якість дипломатичної роботи.

Регіональна безпека залишається серйозним викликом для багатосторонньої дипломатії. Транснаціональна злочинність, наркотрафік та нелегальна міграція вимагають скоординованих дій усіх держав регіону, проте різні підходи до вирішення цих проблем часто перешкоджають ефективній співпраці.[18]

Екологічні проблеми, особливо збереження Амазонії та боротьба зі зміною клімату, створюють додаткову напругу в регіональних відносинах. Різні підходи до балансу між економічним розвитком та екологічною безпекою ускладнюють досягнення консенсусу з цих питань.

Інформаційні виклики та проблема дезінформації становлять серйозну загрозу для регіональної дипломатії. Поширення фейкових новин та маніпулятивної інформації підриває довіру між країнами та ускладнює процес прийняття узгоджених рішень.

Фінансові обмеження суттєво впливають на можливості реалізації спільних проектів та ініціатив. Недостатнє фінансування регіональних організацій та програм співробітництва знижує ефективність багатосторонньої дипломатії та обмежує масштаб реалізованих проектів.[19]

Культурні та мовні відмінності, незважаючи на загальну культурну близькість країн регіону, також можуть створювати певні перешкоди для ефективної дипломатичної взаємодії. Особливо це стосується відносин з карибськими державами, які мають відмінні культурні традиції та використовують різні мови.

Соціальна нестабільність та внутрішньополітичні кризи в окремих країнах регіону негативно впливають на їхню здатність брати активну участь у багатосторонній дипломатії. Часті зміни урядів та політичного курсу ускладнюють реалізацію довгострокових дипломатичних стратегій та підривають довіру міжнародних партнерів.

Проблема легітимності регіональних інституцій залишається актуальною для багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці. Недостатня підтримка з боку громадянського суспільства та бізнес-спільноти, а також скептичне ставлення до ефективності регіональних організацій підривають їхню здатність виступати ефективними майданчиками для дипломатичної взаємодії.

3.2 Роль латиноамериканських країн у глобальних багатосторонніх інституціях

Роль латиноамериканських країн у глобальних багатосторонніх інституціях є важливим аспектом міжнародних відносин та глобального

управління. Багатосторонні інституції, які можна визначити як міжнародні організації та форуми, де країни співпрацюють для досягнення спільних цілей, стали ключовим механізмом для просування інтересів латиноамериканського регіону на світовій арені.

Історично склалося так, що участь латиноамериканських держав у глобальних інституціях почалася з їхнього членства в Лізі Націй, а пізніше - в Організації Об'єднаних Націй (ООН). ООН залишається основною платформою, через яку країни регіону висловлюють свої позиції щодо глобальних проблем та беруть участь у їх вирішенні.[20]

Особливо помітною є роль латиноамериканських країн у Генеральній Асамблеї ООН, де вони часто виступають єдиним блоком при голосуванні з важливих міжнародних питань. Група латиноамериканських та карибських держав (GRULAC) є впливовою регіональною групою в системі ООН, що координує позиції країн регіону та сприяє просуванню їхніх спільних інтересів.

У контексті міжнародної торгівлі, роль латиноамериканських країн у Світовій організації торгівлі (СОТ) є значною. СОТ, як глобальна багатостороння інституція, що регулює міжнародну торгівлю, стала важливим майданчиком для просування торговельних інтересів регіону та захисту прав країн, що розвиваються.

Бреттон-Вудські інституції - Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Світовий банк - також є важливими платформами для латиноамериканських країн. Через ці організації регіон отримує доступ до фінансування та технічної допомоги, хоча відносини з МВФ часто були напруженими через умови надання кредитів та програми структурної адаптації.[21]

Значну роль відіграють латиноамериканські країни у глобальних кліматичних переговорах. Вони активно беруть участь у Рамковій конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) та Паризькій угоді, просуваючи інтереси країн, що розвиваються, та наголошуючи на принципі спільної, але диференційованої відповідальності.

Окремо варто відзначити участь латиноамериканських країн у Групі двадцяти (G20), де Аргентина, Бразилія та Мексика представляють інтереси регіону. Це дозволяє впливати на глобальне економічне управління та брати участь у формуванні міжнародного фінансового порядку.

У сфері міжнародного правосуддя латиноамериканські країни зробили значний внесок у розвиток Міжнародного кримінального суду (МКС) та активно підтримують принципи міжнародного права. Багато представників регіону обіймали високі посади в міжнародних судових органах.[22]

Особливу увагу слід приділити ролі регіону в міжнародних організаціях з прав людини. Міжамериканська система захисту прав людини стала моделлю для інших регіональних механізмів, а представники латиноамериканських країн активно працюють у Раді ООН з прав людини.

У сфері міжнародної безпеки латиноамериканські країни традиційно підтримують принципи мирного вирішення конфліктів та ядерного роззброєння. Регіон має значний досвід у миротворчих операціях ООН, особливо в місіях у Гаїті та інших частинах світу.

Важливим аспектом є участь латиноамериканських країн у міжнародних організаціях з питань розвитку. Програма розвитку ООН (ПРООН) та інші агентства системи ООН тісно співпрацюють з країнами регіону у впровадженні Цілей сталого розвитку та боротьбі з бідністю.[23]

У контексті глобальної охорони здоров'я, особливо під час пандемії COVID-19, латиноамериканські країни активно взаємодіють з Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) та іншими міжнародними організаціями для покращення систем охорони здоров'я та доступу до вакцин.

Слід відзначити також роль латиноамериканських країн у міжнародних культурних організаціях, таких як ЮНЕСКО, де вони просувають захист культурної спадщини та сприяють міжкультурному діалогу. Багато об'єктів культурної та природної спадщини регіону включено до списку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Перспективи подальшої участі латиноамериканських країн у глобальних багатосторонніх інституціях пов'язані з їхньою здатністю формувати коаліції, просувати регіональні інтереси та впливати на глобальне управління. Зростання економічного та політичного впливу окремих країн регіону відкриває нові можливості для посилення їхньої ролі в міжнародних організаціях та процесах прийняття глобальних рішень.[24]

У заключному абзаці варто підкреслити, що роль латиноамериканських країн у глобальних багатосторонніх інституціях продовжує еволюціонувати та зміцнюватися. Їхня активна участь у різноманітних міжнародних форумах та організаціях сприяє формуванню більш справедливого та інклюзивного світового порядку, де враховуються інтереси країн, що розвиваються, та просуваються принципи багатосторонності та міжнародного співробітництва.

3.3 Майбутні тенденції та можливості розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці

Майбутні тенденції та можливості розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці характеризуються динамічним поєднанням викликів та перспектив. Багатостороння дипломатія, яку можна визначити як форму міжнародної взаємодії, що передбачає одночасну участь трьох і більше держав у вирішенні спільних питань, набуває особливого значення для регіону в контексті глобальних трансформацій.

Цифровізація дипломатичних процесів є однією з ключових тенденцій, що формуватиме майбутнє багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці. Впровадження цифрових технологій у дипломатичну практику дозволяє оптимізувати комунікацію між країнами, проводити віртуальні переговори та консультації, що особливо актуально в умовах глобальних криз.

Зміцнення регіональної інтеграції виступає важливим напрямком розвитку багатосторонньої дипломатії. Очікується подальше посилення ролі

регіональних організацій, таких як МЕРКОСУР та Тихоокеанський альянс, що сприятиме формуванню єдиної позиції латиноамериканських країн на міжнародній арені.[25]

Екологічна дипломатія стає пріоритетним напрямком багатосторонньої взаємодії в регіоні. Латиноамериканські країни мають значний потенціал для розвитку "зеленої" економіки та можуть відігравати провідну роль у глобальних кліматичних переговорах, просуваючи інноваційні підходи до захисту навколишнього середовища.

Розширення співпраці з новими глобальними акторами, особливо з країнами Азії, відкриває нові можливості для багатосторонньої дипломатії. Диверсифікація міжнародних партнерств дозволить латиноамериканським країнам зміцнити свої позиції в глобальній економічній системі та розширити простір для дипломатичного маневрування.

Посилення ролі громадянського суспільства у дипломатичних процесах є важливою тенденцією. Залучення неурядових організацій, експертних спільнот та бізнес-структур до багатосторонньої дипломатії сприятиме більш ефективному вирішенню регіональних проблем та посиленню демократичної легітимності дипломатичних ініціатив.[26]

Розвиток наукової дипломатії відкриває нові перспективи для регіонального співробітництва. Спільні дослідницькі проекти, обмін технологіями та науковою експертизою можуть стати важливими інструментами багатосторонньої дипломатії, сприяючи інноваційному розвитку регіону.

Зростання значення енергетичної дипломатії є очевидною тенденцією, враховуючи багаті природні ресурси регіону. Латиноамериканські країни мають можливість розвивати багатосторонні механізми співпраці у сфері відновлюваної енергетики та енергетичної безпеки.

Культурна дипломатія набуває нового виміру в контексті глобалізації. Просування латиноамериканської культури, мистецтва та цінностей через

багатосторонні платформи може сприяти посиленню "м'якої сили" регіону та формуванню позитивного міжнародного іміджу.

Розвиток превентивної дипломатії стає важливим напрямком багатосторонньої взаємодії. Створення ефективних механізмів раннього попередження конфліктів та кризових ситуацій дозволить зміцнити регіональну стабільність та безпеку.

Посилення економічної дипломатії є ключовою тенденцією, особливо в контексті post-COVID відновлення. Багатосторонні механізми економічного співробітництва можуть сприяти залученню інвестицій, розвитку торгівлі та технологічній модернізації економік регіону.[27]

Інституціоналізація багатосторонньої дипломатії продовжуватиме розвиватися через створення нових та вдосконалення існуючих регіональних механізмів співпраці. Це сприятиме більш ефективній координації позицій латиноамериканських країн з ключових міжнародних питань.

Розвиток соціальної дипломатії фокусується на вирішенні спільних соціальних проблем регіону. Багатосторонні ініціативи у сфері охорони здоров'я, освіти та соціального захисту набуватимуть більшого значення у post-пандемічному світі.

Зміцнення парламентської дипломатії відкриває нові можливості для міжнародного діалогу. Активізація міжпарламентських зв'язків та створення регіональних парламентських асамблей сприятиме демократизації багатосторонньої дипломатії.

Майбутнє багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці значною мірою залежатиме від здатності країн регіону адаптуватися до нових глобальних викликів, розвивати інноваційні форми дипломатичної взаємодії та ефективно використовувати наявні можливості для просування спільних інтересів на міжнародній арені. Успішна реалізація цих тенденцій сприятиме посиленню ролі Латинської Америки у формуванні нового світового порядку та вирішенні глобальних проблем сучасності.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було встановлено, що багатостороння дипломатія є важливим інструментом для латиноамериканських країн у вирішенні як регіональних, так і глобальних питань. Вона дозволяє країнам регіону діяти спільно, захищаючи свої національні інтереси та формуючи узгоджені стратегії у відповідь на транснаціональні виклики. Вивчення багатосторонніх дипломатичних механізмів показало, що регіональна інтеграція, через такі об'єднання як МЕРКОСУР, сприяє економічному розвитку та посиленню міжнародного впливу латиноамериканських держав.

Історичний розвиток багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці демонструє, що вона відігравала ключову роль у процесі деколонізації та побудови нових державних утворень у XIX столітті. Створення таких структур, як Організація американських держав та МЕРКОСУР, забезпечило платформу для вирішення конфліктів і поглиблення регіональної співпраці. Однак, попри значний потенціал, латиноамериканська багатостороння дипломатія стикається з рядом викликів, зокрема політичною поляризацією та економічними розбіжностями між країнами регіону.

Сучасна багатостороння дипломатія в регіоні є складним механізмом, що охоплює політичну, економічну та соціальну співпрацю. Зусилля держав спрямовані на вирішення спільних проблем, таких як зміна клімату, боротьба з бідністю та забезпечення регіональної безпеки. Важливим аспектом багатосторонньої дипломатії є її інституціональна база, яка включає численні регіональні організації та форуми для координації зусиль у вирішенні спільних завдань.

Аналіз дипломатичних стратегій показав, що країни, такі як Бразилія та Мексика, виступають лідерами в регіоні та значно впливають на формування міжнародного порядку денного. Ці країни активно беруть участь у глобальних багатосторонніх організаціях, таких як ООН і СОТ, що дозволяє їм просувати свої інтереси на світовій арені. Інші країни регіону також виявляють

дипломатичну активність, зокрема у питаннях регіональної безпеки та економічної інтеграції.

Попри низку викликів, багатостороння дипломатія Латинської Америки демонструє певні успіхи в області регіональної координації. Однак для подальшого успішного розвитку необхідно подолати внутрішні розбіжності між державами, зокрема економічні та політичні, а також адаптувати регіональні інституції до нових глобальних реалій. Технологічний розвиток, включаючи цифровізацію дипломатичних процесів, може стати важливим інструментом у цьому процесі.

Перспективи розвитку багатосторонньої дипломатії в Латинській Америці виглядають позитивно, особливо у контексті посилення регіональної інтеграції та розширення міжнародної співпраці. Екологічна та економічна дипломатія мають потенціал стати ключовими напрямками в майбутньому, що дозволить країнам регіону ефективно реагувати на глобальні виклики та сприяти сталому розвитку.

Загалом, дослідження багатосторонньої дипломатії латиноамериканських країн підтверджує її важливість для регіональної стабільності та глобальної взаємодії. Розвиток цього напрямку дипломатії сприятиме зміцненню позицій Латинської Америки на міжнародній арені та забезпечить більш активну участь у вирішенні глобальних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Zelinska, O. M. "ДИПЛОМАТИЧНИЙ ПРОТОКОЛ ЯК ПОЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН." *The actual problems of regional economy development* 1.19 (2023): 46-54. <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/aprde/article/view/6861/7122>
2. Бачіоккі, Ребекка Романа Фабіївна. "Публічна дипломатія як ефективний механізм забезпечення зовнішньої політики Італії." (2024). <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/64738/1/%d0%9c%d0%86%20%d0%91%d0%b0%d1%87%d1%96%d0%be%d0%ba%d0%ba%d1%96%20%d0%94%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc.pdf>
3. Бронувицька, Юлія Валеріївна. "Арктичний вектор зовнішньої політики Китаю та США: порівняльний аналіз: магістер. кваліфік. робота/Національний університет «Острозька академія»." (2022). <https://theses.oa.edu.ua/DATA/8544/%D0%91%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%AE%D0%BB%D1%96%D1%8F.pdf>
4. Висоцький, О. Ю. "Публічна дипломатія: конспект лекцій." *Частина I. Дніпро: СПД «Охотник 56* (2020). https://shron1.chtyvo.org.ua/Vysotskyi_Oleksandr/Publichna_dyplomatiia_konspekt_leksii_Chastyna_I.pdf?PHPSESSID=sjfljh0ehc8sstbkbq9b7k7d80
5. Вовчук, Людмила, and Діана Коваленко. "Особливості реалізації публічної дипломатії державами середньої сили." (2023). <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1160/1/%d0%92%d0%be%d0%b2%d1%87%d1%83%d0%ba%20%d0%9e.%20%d0%9e%d1%81%d0%be%d0%b1%d0%bb%d0%b8%d0%b2%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96%20%d1%80%d0%b5%d0%b0%d0%bb%d1%96%d0%b7%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%97%20%d0%bf%d1%83%d0%b1%d0%bb%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%be%d1%97%20%d0%b4%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc%d0%b0%d1%82%d1%96%d1%97%20%d0%b4%d0%b5%d1%80%d0%b6%d0%b0%d0%b2>

[%d0%b0%d0%bc%d0%b8%20%d1%81%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%b4%d0%bd%d1%8c%d0%be%d1%97%20%d1%81%d0%b8%d0%bb%d0%b8.pdf](#)

6. Данилюк, Іван Васильович. "Миротворча дипломатія Святого Престолу в Латинській Америці (2005–2013 рр.)." *Дисертація на правах рукопису. Київський національний університет імені Тараса Шевченка* (2020). https://shron1.chtyvo.org.ua/Danyliuk_Ivan/Myrotvorcha_diplomatiia_Sviatoho_Prestolu_v_Latynskii_Amerytsi_2005-2013_rr.pdf

7. Дендеберя, Д. О. "ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ." ISBN 978–617–8187–00–2© Херсонський національний технічний університет, 2023© Kherson National Technical University, 2023 (2023): 391. https://www.researchgate.net/profile/Mykola-Boichenko/publication/371476826_VIDNOVLENNIA_ROZVITOK_TA_REFORMUVANNA_LOGISTIKI_MIZNARODNIH_PEREVEZEN/links/6485b8fab3dfd73b777bc550/VIDNOVLENNIA-ROZVITOK-TA-REFORMUVANNA-LOGISTIKI-MIZNARODNIH-PEREVEZEN.pdf#page=391

8. Жуковська, К. І. "ОАД у міжамериканській системі відносин на сучасному етапі." (2020). <http://surl.li/feavea>

9. Заяць, Олена Іванівна. "Вплив вступу країни до інтеграційного об'єднання на її конкурентну силу." *Економічний простір* 158 (2020): 7-10. <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/589/575>

10. Івашко, Ліана. "МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ." *Відповідальний за випуск* (2019): 193.

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36517/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%2026.11.19%20%28%D0%B7%20%D0%BE%D0%B1%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D1%8E%29.pdf#page=194>

11. Кириченко, Є. А. "Гендерні питання у системі багатостороннього міжнародного співробітництва." (2023). <https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2985/1/%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
12. Коцюба, Владлена. *Медіа дипломатія в зовнішньополітичних стратегіях держави*. Diss. Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/24561/1/Kotsyuba_2024.pdf
13. Кравчук, Наталія, and Олег Луцишин. "Фінансова дипломатія у міждисциплінарному дискурсі." (2021). <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43483/1/%d0%9a%d0%a0%d0%90%d0%92%d0%a7%d0%a3%d0%9a.PDF>
14. Куделько, Богдан. "Контадорський мирний процес у Центральній Америці." *Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент* 13 (2023): 288-296. <https://journals.chnu.edu.ua/mediaforum/article/view/526/526>
15. Кулішов, Володимир Васильович. "Дипломатія EI2914BDIPL: 2022/2023, 7 семестр." (2022). https://dspace.duet.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/225/1/291_%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D0%95%D0%862914%D0%92DIPL.pdf
16. Кульбіда, М. В. "Роль Світового банку у сучасній світовій економіці." *Інтелект* XXI 3 (2019): 16-22. http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2019/2019_3/2.pdf
17. Маліцька, Юлія. "Роль дипломатії Китаю у вирішенні конфлікту на Корейському півострові." (2024). <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4642a1e6-c890-450b-b840-f62dda15f1c6/content>

18. Півень, Альона Василівна. "Управління розвитком інтеграційних процесів в діяльності підприємств агропромислового виробництва." (2019).
https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/5927/1/aref_Piven.pdf
19. Романюк, Наталія Іванівна. "Основи дипломатії і дипломатичної роботи." (2019).
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20791/1/Osn_dyplomatii.pdf
20. Росинська, О. В. "Система безпеки в країнах Латинської Америки." (2019).
https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/501/1/%d0%a0%d0%be%d1%81%d0%b8%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0_691_%d0%b0%d0%b2%d1%82%d0%be%d1%80%d0%b5%d1%84..pdf
21. Рудяк, Олександр Юрійович. "Модель економічної дипломатії Сполучених Штатів Америки." (2018).
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/31360/1/%D0%A0%D1%83%D0%B4%D1%8F%D0%BA%20%D0%9E.%D0%AE..pdf>
22. Румянцев, Едуард Володимирович. *Особливості розвитку інтеграційних об'єднань ЄС та АСЕАН в сучасних умовах*. Diss. Національний авіаційний університет, 2022.
https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57032/1/%d0%a4%d0%9c%d0%92_292_2022_%d0%a0%d1%83%d0%bc%d1%8f%d0%bd%d1%86%d0%b5%d0%b2.pdf
23. Сапсай, А. П. "БАГАТОСТОРОННІ ПЕРЕГОВОРИ В СУЧАСНИХ ВІДНОСИНАХ КНР З ДЕРЖАВАМИ АФРИКИ MULTILATERAL NEGOTIATIONS IN CHINA'S CURRENT RELATIONS WITH AFRICAN STATES." *РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ* (2023): 170.
http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/34/34_2023.pdf#page=170
24. Сичова, А. О. "ПОЛІСУБ'ЄКТНІСТЬ ЯК ДРАЙВЕР ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ Постановка проблеми. Глобальний порядок." *АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФІЇ ТА*

СОЦІОЛОГІЇ (2024):

167.

http://apfs.nuoua.od.ua/archive/46_2024/46_2024.pdf#page=167

25. Соловійова, ЕЛЬНАРА ЕЛЬЧИНІВНА. "Зовнішньополітична стратегія Туреччини в Центральній Азії (в період правління ПСР): дис.... д-ра філософії за спец. 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії". (2023).

https://shron1.chtyvo.org.ua/Soloviova_Elnara/Zovnishnopolitychna_stratehiia_Tu_rechchyny_v_Tsentralnii_Azii_v_period_pravlinnia_PSR.pdf

26. Столярчук, Ярослава Михайлівна, Л. М. Черчик, and О. М. Шубалий. "Рекомендовано до друку вченою радою Луцького національного технічного університету (протокол № 9 від 27.03. 2021р.)." (2021).

https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A_2022.pdf

27. Турта, Олександр Миколайович. "Зовнішня політика Мексики на сучасному етапі." (2023).

<https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2981/1/%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%A2%D1%83%D1%80%D1%82%D0%B0.pdf>

28. Тхорик, Дмитро. "Місце і роль України в системі європейських міжнародних відносин." (2019).

<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34868/1/261.pdf>

29. Шамраєва, В. М. "Захист окремих груп осіб на рівні ООНта в рамках регіональних систем захисту прав людини." (2023).

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/54713/1/281748-%d0%a2%d0%b5%d0%ba%d1%81%d1%82%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%96-653184-1-10-20230629.pdf>